

מספר הקורס: 4040231

שם הקורס בעברית: פרשנות הקראן

שם הקורס באנגלית: Koran Commentary

שנה"ל: תשפ"ב

שם המרצה: ד"ר אריק סדן

שם תכנית הלימודים: התכנית ללימודי המזרח התיכון והאסלאם (שנים ג-ד)

סיווג הקורס: שיעור

משך והיקף הקורס: סמס' ב', 2 ש"ס

נקודות זכות אקדמיות: 2 נ"ז

דרישות קדם: ערבית ספרותית אינטנסיבית א ו-ב, ערבית פעילה, סוגות אסלאמיות קלאסיות I

מועד שעות הקבלה: יום שלישי 12:00-13:00

פרטי קשר של המרצה: ariks@shalem.ac.il

תיאור הקורס:

בקורס נסקור את הקראן, הספר המקודש ביותר באסלאם, נקרא ונתרגם לעברית קטעים נבחרים מפירושי קראן מתקופות שונות לפסוקים שונים, ונקדיש תשומת לב לתופעות הדקדוקיות והתחביריות שבו.

הלימוד בקורס יעשה באמצעות קריאת פירושי קראן שונים, ניתוחם והבנתם בצורה מדויקת ועימותם זה מול זה. באמצעות קריאת פירושי הקראן יילמדו נושאי דקדוק ותחביר חדשים וכן תהיה חזרה על נושאים שנלמדו בעבר, תוך כדי העמקה בהם. כמו כן, יושם דגש על לימוד אוצר מילים חדש מתוך ז'אנר פרשנות הקראן.

הלימוד יישען על תרגול בערבית, תוך שימת דגש על אוצר מילים רווח ושימושי בערבית הספרותית הקלאסית. אחת ממטלות הקורס תהיה פרזנטציה באורך של מספר דקות שבה כל סטודנט יציג בערבית ספרותית נושא כלשהו לבחירתו מבין רשימת נושאים הקשורים לפירוש הקראן. הקורס יתנהל ככל האפשר בערבית ספרותית.

מטרות הקורס:

הכרת ז'אנר פרשנות הקראן באמצעות קריאה מפירושי קראן שונים, הרחבת אוצר המילים והעשרת הידע הדקדוקי והתחבירי.

חובות הקורס והרכב הציון בקורס:

הכנת שיעורי בית, מוכנות לשיעור והגשת תרגילים: 20%

רפרט של מספר דקות בערבית ספרותית על נושא בתיאום עם המרצה + דיון ושאלות: 20%

מבחן מסכם: 60%

ציון עובר בקורס: 60

פירוט השיעורים, הנושאים הנלמדים וקריאת החובה בכל שיעור:

כל נושא יידון במשך כמה שיעורים שבועיים. במקביל לדיונים, השיעורים יוקדשו לקריאת פירושי קראן שונים, ניתוחם והבנתם בצורה מדויקת. בתחום הלשון, יידונו ויוסברו נושאים נבחרים בתורת הצורות ובתחביר, ובכלל זה נושאים מתקדמים במערכת הפועל.

להלן הנושאים העיקריים שיידונו:

שיעורים 1-2: מבוא לקראן ומחקרו.

קריאת חובה לשיעור 1:

ויצטום, יוסף, "הקוראן ומחקרו", בתוך מאיר מ' בר-אשר ומאיר חטינה (עורכים), האסלאם: היסטוריה, דת, תרבות (ירושלים: מאגנס, 2017), פרק 6, עמ' 135-167.

קריאת חובה לשיעור 2:

חלק ראשון: הקדמה (עמ' 19-36 בתרגום לעברית) מתוך

M. Cook, *The Koran: A Very Short Introduction* (Oxford, 2000).

תרגום לעברית: בר-אשר, מאיר מ' ונורית צפירי הקוראן: מבוא קצר מאוד (תל אביב, 2005).

שיעורים 3-4: מבוא לפרשנות הקראן.

קריאת חובה לשיעור 3:

מאיר מ' בר-אשר, "פרשנות הקוראן", בתוך מאיר מ' בר-אשר ומאיר חטינה (עורכים), האסלאם: היסטוריה, דת, תרבות (ירושלים: מאגנס, 2017), פרק 7, עמ' 168-190.

קריאת חובה לשיעור 4:

Helmut Gätje, *The Qur'ān and Its Exegesis: Selected Texts with Classical and Modern Muslim Interpretations*, translated and edited by A. T. Welch (London, 1976), pp. 23-44.

שיעורים 5-10: קריאה מדוקדקת של פירושי קראן לקבוצת פסוקים.

קריאת חובה לשיעור 5:

חלק שני: הקוראן בעולם המודרני (עמ' 39-65 בתרגום לעברית) מתוך

M. Cook, *The Koran: A Very Short Introduction* (Oxford, 2000).

תרגום לעברית: בר-אשר, מאיר מ' ונורית צפריר הקוראן: מבוא קצר מאוד (תל אביב, 2005).

קריאת חובה לשיעור 6:

חלק שלישי: הקוראן בעולם האסלאם המסורתי, פרקים 6-7 (עמ' 69-95 בתרגום לעברית)
מתוך

M. Cook, *The Koran: A Very Short Introduction* (Oxford, 2000).

תרגום לעברית: בר-אשר, מאיר מ' ונורית צפריר הקוראן: מבוא קצר מאוד (תל אביב, 2005).

קריאת חובה לשיעור 7:

חלק שלישי: הקוראן בעולם האסלאם המסורתי, פרקים 8-10 (עמ' 96-136 בתרגום לעברית)
מתוך

M. Cook, *The Koran: A Very Short Introduction* (Oxford, 2000).

תרגום לעברית: בר-אשר, מאיר מ' ונורית צפריר הקוראן: מבוא קצר מאוד (תל אביב, 2005).

קריאת חובה לשיעור 8:

חלק רביעי: התהוות הקוראן, פרקים 11-12 (עמ' 139-157 בתרגום לעברית) מתוך

M. Cook, *The Koran: A Very Short Introduction* (Oxford, 2000).

תרגום לעברית: בר-אשר, מאיר מ' ונורית צפריר הקוראן: מבוא קצר מאוד (תל אביב, 2005).

קריאת חובה לשיעור 9:

חלק רביעי: התהוות הקוראן, פרקים 13-14 (עמ' 158-166 בתרגום לעברית) מתוך

M. Cook, *The Koran: A Very Short Introduction* (Oxford, 2000).

תרגום לעברית: בר-אשר, מאיר מ' ונורית צפריר הקוראן: מבוא קצר מאוד (תל אביב, 2005).

קריאת חובה לשיעור 10:

הערה על השפה הערבית ולמבקשים להוסיף (עמ' 167-173 בתרגום לעברית) דעת מתוך

M. Cook, *The Koran: A Very Short Introduction* (Oxford, 2000).

תרגום לעברית: בר-אשר, מאיר מ' ונורית צפריר הקוראן: מבוא קצר מאוד (תל אביב, 2005).

שיעורים 11-12: הספרות הפרשנית השיעית-אמאמית.

קריאת חובה לשיעור 11:

איתן קולברג, "מגמות בספרות הפרשנית השיעית-אמאמית הקדומה ותרומתו של אלסיארי", בתוך מאיר מ' בר-אשר, סימון הופקינס, שרה סטרומזה וברונו קיאזה (עורכים), דבר דבור על אופניו: מחקרים בפרשנות המקרא והקוראן בימי הביניים מוגשים לחגי בן-שמאי (ירושלים: מכון בן-צבי, 2007), עמ' 413-446.

שיעור 13: סיכום.

מילונים וספרי לשון

Amir-Moezzi, Muhammad Ali (editor), *Dictionnaire du Coran* (Paris, 2007).

איילון, דוד ופסח שנער, מילון ערבי-עברי ללשון הערבית החדשה (ירושלים: מאגנס, 1947).
חסון, תקוה, יסודות הערבית הספרותית, חלק ב (ירושלים: אקדמון, 2009).
חסון, תקוה, יסודות הערבית הספרותית, חלק ג (ירושלים: אקדמון, 2014).
חסון, תקוה, יסודות הערבית הספרותית, חלק ד (ירושלים: אקדמון, 2017).
מילסון, מנחם, מילון ערבי-עברי מאת מנחם מילסון (מקוון): www.arabdictionary.huji.ac.il.
אברהם שרוני, מילון ערבי-עברי שימושי (תל אביב: משרד הביטחון, 2008).

קריאת רקע כללית להרחבת הדעת

כללי

Bell, R. and W. M. Watt, *Introduction to the Qur'ān* (Edinburgh, 1970).

Jeffery, A., *The Foreign Vocabulary of the Qur'ān* (Baroda, 1938).

McAuliff, J. D. (editor), Encyclopaedia of the Qur'ān (Leiden-Boston-Köln, 2001-2006), 5 volumes + 1 volume (index).

קונקורדנציה לקראן

عبد الباقي، محمد فؤاد، المعجم المفهرس لألفاظ القرآن الكريم (بدون مكان، 1981/1401).

על علوم القرآن

الزركشي، محمد بن عبد الله، البرهان في علوم القرآن، تحقيق مصطفى عبد القادر عطا (بيروت، 1988/1408).
السيوطي، جلال الدين، الإتقان في علوم القرآن (بيروت، بدون تاريخ).

על פרשני הקראן

الذهبي، محمد حسين، التفسير والمفسرون (بيروت، بدون تاريخ).

על פרשנות הקראן

Goldziher, I., Die Richtungen der islamischen Koranauslegung (Leiden, 1920).

תרגום לערבית: النجار، عبد الحلیم، مذاهب التفسير الإسلامي (مصر 1955/1374).

תרגום לאנגלית:

Behn, Wolfgang H., Schools of Koranic Commentaries (Wiesbaden, 2006).